

Τάξη Γ΄
Όνομα _____
Επώνυμο _____

Κυριολεξία και μεταφορά

Όταν οι λέξεις μιας πρότασης χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, τότε έχουμε **κυριολεξία**. Όταν όμως οι λέξεις δε χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, αλλά αποδίδουν μια ιδιότητα διαφορετική, που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, τότε έχουμε **μεταφορά**.

Παράδειγμα κυριολεξίας

Μέθυσσε από το πολύ κρασί.

Αγόρασε ένα **χρυσό** δαχτυλίδι.

Στα παραπάνω παραδείγματα έχουμε κυριολεξία, δηλαδή έχουμε κάτι πραγματικό, γιατί πράγματι μπορεί κάποιος να μεθύσει από κρασί ή να αγοράσει ένα χρυσό δαχτυλίδι.

Παράδειγμα μεταφοράς

Μέθυσσε από ευτυχία.

Ο Τάκης έχει **χρυσή** καρδιά.

Στα παραπάνω παραδείγματα έχουμε μεταφορά, διότι η ευτυχία δεν είναι κρασί για να μεθύσει κάποιος ούτε μπορεί κάποιος να έχει χρυσή καρδιά. Απλώς χρησιμοποιούμε τη λέξη αυτή για να δείξουμε τη μεγάλη ευτυχία ή πόσο καλός είναι κάποιος. Με τη μεταφορά μπορούμε να αποδώσουμε πιο έντονα κάποια συναισθήματα κι έτσι να κάνουμε το λόγο μας πιο ζωντανό.

Παραδείγματα κυριολεξίας και μεταφοράς

Κυριολεξία

Ο αετός **πετάει** με τα φτερά του ανοιγμένα και ακίνητα.
 Η Ελένη **έριξε** κάτω τα πράγματα που κρατούσε.
 Ράβει το **κουμπί** στο παντελόνι της.
Γελάσαμε με το ανέκδοτο που μας είπε ο κύριός μας.

Μεταφορά

Σήμερα η ομάδα **πετάει**
Ρίξε μια ματιά σε αυτό το βιβλίο.
 Βρήκε το **κουμπί** του και τον κάνει ότι θέλει.
 Απ' τη χαρά του **γελάνε** και τα μουστάκια του.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σημειώσεις δίπλα σε κάθε πρόταση Κ για κυριολεξία ή Μ για μεταφορά.

α. Το άλογο τρέχει.	()	στ. Έφαγα μια τούμπα.	()
β. Έβαλε τα κλάματα.	()	ζ. Βάζω τα ρούχα στην ντουλάπα.	()
γ. Ταξιδεύει με τρένο.	()	η. Έχει σιδερένια θέληση.	()
δ. Ο Νίκος φουσκώνει το μπαλόνι.	()	θ. Τι κολόνια φορά;	()
ε. Πού ταξιδεύει ο νους σου;	()	ι. Θα έρθεις στην εκδρομή;	()

2. Να γράψεις τις φράσεις στη σωστή στήλη.

(το πουλί πετάει, έχασε το κουράγιο της, τον έστρωσε στη δουλειά, η φαντασία του καλπάζει, έχασε την τσάντα της, τα άλογα καλπάζουν, πετάει η ομάδα, στρώνει το σεντόνι, μασάει τα λόγια του, το μωρό δε μασάει ακόμα)

Κυριολεξία	Μεταφορά

3. Να γράψεις μια μεταφορική φράση για καθεμιά από τις παρακάτω κυριολεξίες.

α. *Τρώει όλο το φαγητό του.
Τον τρώει η ζήλια.*

β. Η μητέρα έπεσε από το κρεβάτι.

γ. Το φως άναψε.

δ. Έσπασε δύο ποτήρια.

ε. Ο ήλιος λάμπει.

4. Να γράψεις μια κυριολεξία για καθεμιά από τις παρακάτω μεταφορές.

α. *Μπήκε γρήγορα στο νόημα.
Ο πατέρας μπήκε στο σπίτι.*

β. Τα τελευταία χρόνια κολυμπάει στο χρήμα.

γ. Αντάλλαξαν βαριά λόγια.

δ. Σκέφτεται με καθαρό μυαλό.

ε. Κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα.

5. Να βάλεις κόμμα στις παρακάτω προτάσεις.

- ✓ Μέσα στο μαγαζί υπήρχαν κούκλες αυτοκινητάκια μπάλες ηλεκτρονικά παιχνίδια.
- ✓ Μαρία μάζεψε τα πράγματά σου.
- ✓ Κάθε μέρα κάναμε μπάνιο παίζαμε στην αμμουδιά μαζεύαμε κοχύλια ψαρεύαμε με τη βάρκα και κάναμε βόλτες.
- ✓ Πήγαινε Σίμο να ανοίξει την πόρτα.
- ✓ Άρχισε να βγάζει από την τσάντα της βιβλία τετράδια μολύβια μπογιές παιχνίδια και χαρτιά.
- ✓ Η μητέρα του είναι νέα ψηλή όμορφη και αδύνατη.

6. Να βάλεις στο παρακάτω κείμενο κόμμα, όπου χρειάζεται.

Ο Νικήτας ο θείος του Παναγιώτη ζει στο εξωτερικό. Γεννήθηκε στην Κρήτη μεγάλωσε σπούδασε και κάποια στιγμή αποφάσισε να πάει στην Αμερική. Εκεί τα πράγματα δεν ήταν εύκολα. Δεν ήξερε τη γλώσσα δεν είχε κανένα γνωστό ήταν δύσκολο να βρει δουλειά και τα χρήματα ήταν λιγοστά. Τώρα όμως ζει καλά μαζί με την οικογένειά του. Συχνά νοσταλγεί την πατρίδα του την Ελλάδα γι' αυτό ο πατέρας του Νικήτα του στέλνει καφέ τσίπουρο λουκούμια και ό,τι άλλο ξέρει ότι του αρέσει πολύ.

